

ที่ นร ๐๔๐๓ (กร ๗)/ ๑๖๓๒

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๓ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง การขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่า

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) เห็นชอบให้นำเสนอคณะรัฐมนตรี
๒. รายละเอียดการขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่า

ด้วย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) มีความประสงค์ขอเสนอเรื่อง การขับเคลื่อน
ชุมชนไม่มีค่า มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และมีความมุ่งมั่นใน
การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจฐานรากที่สำคัญ โดยการส่งเสริมให้ประชาชนปลูกไม้เศรษฐกิจในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือ
ที่ดินที่มีสิทธิ์ในการใช้ประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นอาชีพที่สร้างรายได้ที่มั่นคง ช่วยเพิ่มพื้นที่ป่าให้กับ
ประเทศ และทำให้ประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็น
แนวทางในการพัฒนา รัฐบาลจึงได้มีการดำเนินการดังนี้

วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑ คณะรัฐมนตรี อนุมัติหลักการร่างกฎกระทรวงกำหนดให้
ทรัพย์สินอื่นเป็นหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดให้ไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทาง
เศรษฐกิจ เช่น ต้นไม้ตามบัญชีท้ายกฎหมายว่าด้วยสวนป่า เป็นทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกันทางธุรกิจได้
ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑ คณะรัฐมนตรี อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่....)
พ.ศ. มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขให้ไม้ทุกชนิดในที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวล
กฎหมายที่ดิน ไม่เป็นไม้หวงห้าม การทำไม้ไม่ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่อีกต่อไป ตามที่กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๑ คณะกรรมการขับเคลื่อนและเร่งรัดดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล
(กขร.) ครั้งที่ ๕/๒๕๖๑ มีมติเห็นชอบให้เสนอการขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่าต่อคณะรัฐมนตรี
โดยมอบหมายให้ วช. สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) (สพภ.) กรมป่าไม้
และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นหน่วยงานบูรณาการหลักร่วมกับหน่วยงาน
ต่างๆ ในการขับเคลื่อนโครงการนี้

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒
(พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่ต้องการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยให้เป็นร้อยละ ๔๐ รวมทั้งสร้างอาชีพที่มั่นคง
และยั่งยืนให้กับประชาชนจากการปลูกไม้มีค่าบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎี
ใหม่ ดังนั้น วช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและเร่งด่วนของการส่งเสริมให้เกิดการปลูกไม้มีค่าจึง
เห็นควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาการขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่า

/๓. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา...

๓. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

คณะกรรมการขับเคลื่อนและเร่งรัดดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล (กขร.) โดยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายอภิรักษ์ โกษะสุวรรณ) เป็นประธาน ในการประชุม กขร. ครั้งที่ ๓/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๑ โดยกรมป่าไม้ ได้เสนอแนวคิดการแก้ไขกฎหมายเพื่อยกเลิกชนิดไม้หวงห้ามในพื้นที่ที่ไม่ใช่ป่า (ที่ดินกรรมสิทธิ์) และการสร้างเครื่องมือเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการรับรองไม้ที่อยู่ในที่ดินกรรมสิทธิ์ ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบในหลักการการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการปลูกไม้มีค่าในที่ดินกรรมสิทธิ์ เพื่อช่วยเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจให้กับประเทศ และเห็นชอบแก้ไข พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่ใช้มานานกว่า ๗๐ ปี ในมาตรา ๗ ซึ่งกำหนดให้ไม้สัก ไม้ยาง ไม้พะยูน ไม้ชิงชัน ยางนา และไม้มีค่าอื่น ๆ รวมถึงไม้ตามประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ที่ไม่ว่าขึ้นอยู่กับไหนในราชอาณาจักร เป็นไม้หวงห้าม ในการทำไม้หรือนำไปใช้ประโยชน์จึงต้องมีการอนุญาตตามกฎหมายป่าไม้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ปลูกไม้เศรษฐกิจในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือที่ดินที่มีสิทธิในการใช้ประโยชน์ โดยชอบด้วยกฎหมายและช่วยเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจให้กับประเทศ โดยให้พิจารณาให้มีระบบกำกับ ควบคุม ตรวจสอบย้อนกลับ การรับรองไม้ในที่ดินกรรมสิทธิ์ที่เป็นไปตามมาตรฐานสากล เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐในการสร้างความอยู่ดีมีสุขแก่ประชาชนไทย จึงเป็นที่มาของการกำหนดกลไกสำคัญระดับประเทศ เพื่อความมั่นคงอย่างยั่งยืน ภายใต้โครงการ "ชุมชนไม้มีค่า" และการวางกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจด้วยการปลูกไม้มีค่าทั่วประเทศ

โครงการ "ชุมชนไม้มีค่า" จึงเป็นกลไกสำคัญในเสริมศักยภาพและความมั่นคง ภายใต้การทำงานร่วมกันแบบบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อน สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากโดยการส่งเสริมให้ปลูกไม้มีค่าในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือที่ดินที่มีสิทธิในการใช้ประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย และการร่วมพัฒนาระบบกำกับ ควบคุม ตรวจสอบย้อนกลับ การรับรองไม้ในที่ดินกรรมสิทธิ์ที่เป็นไปตามมาตรฐานสากล

การดำเนินงานที่ผ่านมาของแต่ละหน่วยงานที่ช่วยในการขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม้มีค่าให้ประสบผลสำเร็จได้มีดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาล ตัวอย่างเช่น โครงการธนาคารปูม้า โดยใช้บทบาทการเป็นหน่วยงานกลางด้านนโยบายการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ที่สามารถสร้างกระบวนการร่วมให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาคปฏิบัติ โดยการนำผลการวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม มาใช้ในการพัฒนาโครงการตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล โดยมีผลงานวิจัยจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ National Research Management System (NRMS) ที่รองรับการดำเนินงาน

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ คณะกรรมการผู้นำชุมชนแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) (สพภ.) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) และคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดำเนินงานธนาคารต้นไม้ โดยส่งเสริมให้ประชาชนปลูกต้นไม้ในที่ดินของตนเองและชุมชนตามแนวพระราชดำริ ปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง แล้วประเมินมูลค่าต้นไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ

กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายและสนับสนุนการปลูกไม้มีค่า รวมทั้งเป็นหน่วยงานกำกับพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

/องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้...

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่รัฐบาลและประชาชนในการอุตสาหกรรมป่าไม้ และประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมป่าไม้ การปลูกสวนป่า คั้มครองป่า และบุรณะป่าไม้

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ออกกฎกระทรวงรองรับ ไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ เป็นหลักประกันทางธุรกิจ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นหน่วยงานวิจัยเกี่ยวกับต้นไม้และป่าไม้

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีพันธกิจในการการส่งเสริม กระตุ้น และปลูกจิตสำนึกให้ ประชาชน/ชุมชนมีความรู้สึกรักหวงแหน และการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ

๔. สารสำคัญ

รัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาและสร้างเศรษฐกิจฐานรากที่สำคัญ เพื่อขับเคลื่อนและขยายผลเรื่องเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย ภายใต้กรอบคิด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีภูมิคุ้มกัน เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น และสนับสนุนกลไกทางสังคมระหว่างรัฐกับภาคประชาชน ให้เป็นไปได้อย่างเป็นธรรมชาติ ความสำคัญของแนวนโยบายของรัฐ จึงให้ความสำคัญต่อการสร้างสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ของประเทศ และการอยู่ร่วมกันของชุมชนกับป่าไม้ และประชาชนมีรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน เป็นที่มาของการส่งเสริมให้ประชาชนปลูกไม้เศรษฐกิจในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือที่ดินที่มีสิทธิ์ในการใช้ประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย และช่วยเพิ่มพื้นที่ป่าเศรษฐกิจให้กับประเทศ โดยความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก ด้วยฐานแนวคิดขยายผลโครงการ “ชุมชนไม่มีค่า” ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) (สพภ.) กรมป่าไม้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนโครงการนี้ โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือ ประเทศไทยมีชุมชนไม่มีค่า ๒๐,๐๐๐ ชุมชน ใน ๑๐ ปี ได้พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น ๒๖ ล้านไร่ เพื่อให้ประชาชน ๒,๖๐๐,๐๐๐ครัวเรือน มีความมั่นคงในอาชีพ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ และเกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ ๑,๐๔๐,๐๐๐ ล้านบาท

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๑. เห็นชอบการขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่า เพื่อให้ประเทศไทยมีชุมชนไม่มีค่า ๒๐,๐๐๐ ชุมชน ใน ๑๐ ปี รวมทั้งมีการปรับปรุงร่างกฎหมาย กฎ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการชุมชนไม่มีค่าเพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์

๒. มอบหมายสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) (สพภ.) กรมป่าไม้ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการการขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่า

๓. มอบหมายหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการดังนี้

๓.๑ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ บูรณาการขับเคลื่อนการขยายผลโครงการชุมชนไม่มีค่าโดยนำองค์ความรู้ด้านการวิจัยและนวัตกรรมที่มีอยู่ พร้อมทั้งให้มีการทำวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปรับปรุงพันธุ์ไม้มีค่า การเพาะพันธุ์ให้มีลักษณะเฉพาะที่สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมเรื่องต่าง ๆ

๓.๒ กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการจัดทำปรับปรุง แก้ไข และบริการวิชาการเรื่อง พระราชบัญญัติ กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการปลูกและการตัดไม้ รวมทั้งสนับสนุนการคัดเลือก เพาะพันธุ์ไม้ การขยายพันธุ์ไม้มีค่า รวมทั้งการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเพื่อให้ประชาชนมีพันธุ์ที่เหมาะสมในการปลูก

๓.๓ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้

๓.๔ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดำเนินการจัดทำรายละเอียดเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้ และเรื่องการใช้ต้นไม้เป็นหลักประกัน รวมทั้งให้สินเชื่อในการจัดทำโรงเพาะชำแก่เกษตรกร

๓.๕ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการส่งเสริม กระตุ้น และปลูกจิตสำนึกให้ ประชาชน/ชุมชนมีความรู้สึกหวงแหน และการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ

๓.๖ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดำเนินการวางแผนและวิจัยเรื่องต้นไม้ที่ควรปลูกในแต่และพื้นที่ และร่วมจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้

๓.๗ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ดำเนินการเรื่องกฎกระทรวงรองรับ “ไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ” เป็นหลักประกันทางธุรกิจ พร้อมผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้ประชาชนปลูกไม้ยืนต้นมูลค่าสูงในที่ดินกรรมสิทธิ์เพื่อการออมและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

๓.๘ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ดำเนินการเสนอแนะนโยบายด้านเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตและพัฒนาเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง และมีศักยภาพในการแข่งขัน

๓.๙ สมาคมธนาคารไทย ดำเนินการเรื่องความเหมาะสมของการนำไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ เป็นหลักประกันทางธุรกิจกับธนาคาร

๓.๑๐ สมาคมธุรกิจไม้ สนับสนุนเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการรับซื้อไม้แปรรูป

๓.๑๑ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเรื่องการตลาดและการส่งออกไม้แปรรูป และร่วมจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้

๓.๑๒ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดและกำกับดูแลมาตรฐานกระบวนการปลูกไม้มีค่า และพัฒนาระบบตรวจสอบพันธุ์ไม้

๓.๑๓ กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดิน การจัดการที่ดินเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและลดต้นทุนการปลูก ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำสำมะโนที่ดิน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการใช้ ที่ดิน

๓.๑๔ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร และเครือข่ายชุมชนให้มีความพร้อมในการเพาะปลูก ให้คำปรึกษาในการดูแลรักษาต้นไม้ พร้อมทั้งศึกษา วิจัย และจดอนบัตรต้นไม้

/๓.๑๕ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย...

๓.๑๕ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ดำเนินการการเรื่องตลาดการค้าไม้
และผลิตภัณฑ์จากไม้สู่ต่างประเทศ รวมถึงการรับรองการจัดการสวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืนแบบกลุ่ม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายกอบศักดิ์ ภูตระกูล)
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๖๑ ๒๔๔๕ ต่อ ๔๑๒ – ๔๑๓

โทรสาร ๐ ๒๕๗๙ ๐๕๖๖